

1 המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת)

פרק 1

המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת)

המועצה להשכלה גבוהה [הכרה במוסדות] תשכ"ד-1964, כללי המועצה להשכלה גבוהה [ביטול הכרה במוסד מוכר] תשמ"ח-1988 והחלטת המועצה להשכלה גבוהה 268/9 מיום 27.4.99.

□ **הסמכת מוסד מוכר להשכלה גבוהה להעניק תארים אקדמיים מוכרים ופיקוח על הענקת תארים כנ"ל** (סעיפים 23-24 לחוק, כללי המועצה להשכלה גבוהה [תארים מוכרים] תשכ"ד-1964, כללי המועצה להשכלה גבוהה [הסמכת מוסד מוכר להענקת תואר מוכר] תשכ"ד-1964 והחלטת המועצה להשכלה גבוהה 268/9 מיום 27.4.99).

□ **מתן אישור לקיום לימודים באחריות אקדמית של מוסד מוכר** (סעיף 21א(ג) לחוק).

□ **לאשר שימוש בכינויים מוגנים** (סעיף 21ח לחוק). החוק קבע כינויים מוגנים כמו אוניברסיטה, טכניון, פקולטה, אקדמיה, בית ספר גבוה, מכללה אקדמית, השכלה גבוהה או חינוך גבוה, אשר השימוש בהם מותר רק בהתאם להוראות חוק המועצה להשכלה גבוהה.

□ **הכרה בתארים של מוסדות מוכרים באזור יהודה ושומרון וחבל עזה** (סעיף 28א לחוק).

□ **רישוי מוסדות הפועלים בישראל כשלוחות של מוסדות להשכלה גבוהה מחו"ל** (חוק המועצה להשכלה גבוהה [תיקון מס' 11] תשנ"ח-1998, להלן – תיקון מס' 11).

1.1 המועצה להשכלה גבוהה

המועצה להשכלה גבוהה היא המוסד הממלכתי לענייני השכלה גבוהה במדינה. המועצה הוקמה כתאגיד על-פי חוק המועצה להשכלה גבוהה תשי"ח-1958 (להלן – החוק). נוסח החוק על תיקונו ראה בנספח א'.

1.1.1 עיקרי חוק המועצה להשכלה גבוהה

המועצה מורכבת מ-25 חברים (סעיף 4 לחוק), והרכבה: שר/ת החינוך – יו"ר; סגן יו"ר; לפחות שני שלישים בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, עליהם המליץ השר לאחר התייעצות עם המוסדות המוכרים להשכלה גבוהה; יו"ר ות"ת ויו"ר התאחדות הסטודנטים חברים במועצה בתוקף תפקידם; והיתר – נציגי ציבור (סעיף 4א לחוק). חברי המועצה מתמנים על ידי נשיא המדינה בהמלצת שר החינוך. תקופת כהונתה של כל מועצה חמש שנים. המועצה הנוכחית מונתה בשנת תשס"ב.

בין סמכויותיה של המועצה לפי החוק:

□ **מתן היתר לפתיחתו ולקיומו של מוסד להשכלה גבוהה** (סעיפים 12א-12ו לחוק, כללי המועצה להשכלה גבוהה [היתר לפתוח ולקיים מוסד להשכלה גבוהה] תשל"ג-1972 והחלטת המועצה להשכלה גבוהה 268/9 מיום 27.4.99); והכרה במוסד כמוסד להשכלה גבוהה (סעיפים 5-9 ו-18-21 לחוק, כללי

1.1.2 חברי המועצה להשכלה גבוהה בתשס"ז-תשס"ח

(עד מרץ 2007)	(החל ממרץ 2007)
פרופ' יולי תמיר	פרופ' יולי תמיר - שרת החינוך – יו"ר
פרופ' יחזקאל טלר	פרופ' יצחק גל-נור - האוניברסיטה העברית בי-ם; סגן יו"ר
מר מרדכי אביסרור	נציג ציבור
פרופ' שמעון אולמן	פרופ' שמעון אולמן - מכון ויצמן למדע
הרב מרדכי אלון	נציג ציבור
פרופ' תמר אריאב	פרופ' תמר אלכסנדר - אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' רות בייט-מרום	פרופ' רות בייט-מרום - האוניברסיטה הפתוחה
פרופ' דבורה ברנע	מר איתי ברדה - יו"ר ארגון הסטודנטים
פרופ' שלמה גרוסמן	פרופ' דפנה ברק-ארז - אוניברסיטת תל-אביב
פרופ' זאב דרוקמן	פרופ' זוהר גושן - הקריה האקדמית קריית אונו
עו"ד אריה הרמלין	פרופ' שלמה גרוסמן - יו"ר ות"ת
פרופ' מאיר חת	פרופ' עזרי טרזי - בצלאל – אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים
פרופ' לאונה טוקר	פרופ' בתיה לאופר - אוניברסיטת חיפה
מר אלישע ינאי	פרופ' ברוך נבו - אוניברסיטת חיפה
פרופ' מאיר ניצן	פרופ' מאיר ניצן - ביי"ס גבוה לטכנולוגיה – מכון לב, ירושלים
ד"ר פייסל עזאיזה	פרופ' פייסל עזאיזה - אוניברסיטת חיפה
ד"ר לינדה עפרוני	ד"ר פואד פארס - נציג ציבור; ביי"ח כרמל, חיפה
ד"ר פואד פארס	פרופ' נחום פינגר - אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
פרופ' אורי קירש	פרופ' אורי קירש - טכניון, מט"ל
פרופ' פנינה קליין	פרופ' פנינה קליין - אוניברסיטת בר-אילן
פרופ' חיה קלכהיים	פרופ' חיה קלכהיים - האוניברסיטה העברית בי-ם
פרופ' ברכה רגר	מר זאב שור - נציג ציבור
פרופ' עמוס רולידר	פרופ' אהרן שי - אוניברסיטת תל-אביב
מר אסף שגב	מר איתי שונשיין - יו"ר התאחדות הסטודנטים
פרופ' אניטה שפירא	נציג התאחדות הסטודנטים
	פרופ' אניטה שפירא - אוניברסיטת תל-אביב

1.2 הוועדה לתכנון ולתקצוב

1.2.1 תפקידי הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת)

הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) הוקמה בשנת 1974, לאחר שהמועצה להשכלה גבוהה החליטה בשנת 1972 להאציל את סמכויותיה בנושאי תקצוב וסמכויות בנושאי תכנון לוועדת משנה שלה.

תפקידי ות"ת הוגדרו בהחלטת הממשלה מס' 666 מיום י"ט בסיון תשל"ז (5 ביוני 1977):

1. להיות גוף בלתי-תלוי, שיעמוד בין הממשלה והמוסדות הלאומיים מצד אחד והמוסדות להשכלה גבוהה מצד שני בכל ענייני ההקצבות להשכלה הגבוהה. הממשלה והמוסדות הלאומיים יימנעו מלקבל בקשות או המלצות מהמוסדות להשכלה גבוהה עצמם או מכל מקור אחר וכן יימנעו מלהקציב הקצבות למוסד להשכלה גבוהה שלא בהמלצת הוועדה לתכנון ולתקצוב;

2. להציע את התקציב הרגיל ואת תקציב הפיתוח להשכלה הגבוהה בהתחשב בצורכי החברה והמדינה, תוך שמירה על החירות האקדמית ושקיפה על קידום המחקר וההשכלה;

3. לחלק בלעדית בין המוסדות להשכלה גבוהה את התקציבים הרגיל והפיתוח, הכוללים והמאושרים;

4. להציע לממשלה ולמועצה להשכלה גבוהה תכניות פיתוח של ההשכלה הגבוהה ולתכנן את מימונן;

5. לעשות למען ייעול המוסדות להשכלה גבוהה ולמען תיאום ביניהם, כדי למנוע כפילות מיותרת ולהביא לידי חיסכון;

6. לעקוב אחרי ניצול התקציבים כדי למנוע גירעונות או חריגות;

7. לחוות את דעתה בפני המועצה להשכלה גבוהה לפני שזו תגבש את דעתה על פתיחת כל מוסד חדש או יחידה חדשה בעלת משמעות כספית ניכרת במוסד קיים. חוות-דעתה המנומקת של הוועדה תענה על שתי שאלות עיקריות אלה:

א. האם יש צורך במוסד החדש או ביחידה החדשה;

ב. מה המשמעות הכספית של פתיחת המוסד החדש או היחידה החדשה, כשהוועדה היא אשר תקבע אם יש או אין משמעות כספית לפתיחת היחידה החדשה.

1.2.2 מעמדה של ות"ת

החלטת הממשלה הקנתה לות"ת סמכות בלעדית לחלק את התקציבים למוסדות להשכלה גבוהה. על-כן הסכום שנועד להשכלה הגבוהה בתקציב המדינה מתוקצב בחוק התקציב כסכום כולל אחד וחלוקתו למוסדות נעשית על-ידי הות"ת. הקצבות מכספי המדינה למוסדות להשכלה גבוהה ניתן להעביר רק באמצעות ות"ת או בהמלצתה.

ות"ת היא הנושאת והנותנת עם הממשלה (משרד האוצר ואגף התקציבים) והכנסת על חלקה של ההשכלה הגבוהה בתקציב המדינה. משעה שאושר התקציב מעביר החשב הכללי במשרד האוצר את המימון הנדרש מדי חודש בחודשו על-פי הנחיות ות"ת.

כגוף בלתי-תלוי העומד בין הממשלה והמוסדות להשכלה גבוהה מופקדת ות"ת על קידום המחקר וההשכלה תוך שמירת החירות האקדמית. ות"ת עושה למען ייעול המוסדות להשכלה גבוהה, למען

באחת מהמכללות האקדמיות המתוקצבות. אחד הפרופסורים משמש יושב ראש הוועדה. הרכב זה של ות"ת נועד להבטיח ראייה כוללת ומאוזנת בדיוני הוועדה.

חברי ות"ת בתשס"ז-תשס"ח:

פרופ' שלמה גרוסמן – יו"ר
מר אהרן בית הלחמי
עו"ד יאיר גרין (החל מיולי 2007)
פרופ' שמעון ינקלביץ' (החל ממרץ 2007)
מר משה ליאון (עד יולי 2007)
פרופ' משה מנדלבאום
פרופ' אורי קירש – סגן יו"ר ות"ת
פרופ' נורית קליאוט (עד ינואר 2007)
פרופ' ציפורה שקד

חיסכון ומניעת גירעונות, מבלי לפגוע בעצמאות של המוסדות.

ות"ת עושה כל אלה תוך שמירה על החופש האקדמי ועל העצמאות המינהלית של המוסדות להשכלה גבוהה.

ות"ת היא ועדת משנה של המועצה והזרוע המבצעת שלה. יו"ר ות"ת, בתוקף תפקידו, הוא חבר המועצה להשכלה גבוהה, והוא מדווח למועצה על פעולותיה של ות"ת בישיבות המועצה.

ות"ת מסייעת ומייעצת למועצה להשכלה גבוהה בדיוניה לגבי פתיחת מוסדות חדשים להשכלה גבוהה וכן לגבי אישור יחידות ותכניות חדשות במוסדות קיימים. ות"ת בודקת את התכניות המוגשות מבחינת צורכי המשק, מניעת כפילויות מיותרות ומשמעותן הכספית. על המוסדות להעביר מידע מלא לות"ת על כל יחידה חדשה וכן תכניות לשינוי ביחידות קיימות.

ות"ת אינה דנה בתכניות של מוסדות להכשרת עובדי הוראה. הצעות לפתיחת מוסד מוכר להשכלה גבוהה להכשרת עובדי הוראה, תכניות לימודים לקראת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) ותכניות אקדמיות נוספות במוסדות מוכרים- קיימים להכשרת עובדי הוראה נדונות במועצה להשכלה גבוהה לאחר שנבחנו על-ידי האגף להכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך וקיבלו את המלצת המשרד, המתקצב מוסדות אלה.

1.2.3 חברי ות"ת

החל משנת תש"ס מונה ות"ת שבעה חברים: ארבעה פרופסורים (שניים מן המדעים העיוניים ושניים מן המדעים הניסויים); שני אנשי ציבור מתחומי הכלכלה, העסקים או התעשייה; ואיש סגל בכיר